

Eesti Majandus

Tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri

---

6. köide Tallinnas, teisipäeval, 24. märtsil 1925. Nr. 13 (107)

Sisu:

Toimetuse kommentaar

V. Pm.: Vekslite psotestid ja meie rahaturg

Ins. J. Podsolov: Tahte impulsid ja sihtide
saavutamise tööstuses

Sise- ja väljamaa kroonika

Teated ettevõtete tegevusest

Isiklikud teated

Raha- ja kaubaturu ülevaated

Ilmub kord nädalas

Väljaandja: Eesti Majanduspoliitiline Selts, Tallinnas

J. Puhk & Pojad

Tallinnas

==== **Kontorid:** ====
Pärnus, Tartus, Narvas, Viljandis
ja Valgas

====

Jahud oma suurbeskist

Suhkur

Heeringad

Sool

Vili

Riis

Kohvi

ja muud koloniaalkaubad

Põhja Kinnitus-Aktsia-Selts,

Tallinnas

**Tule & murdvarguse vastu, kaubaveo (transporti)
veoabinõude, väärtuste, ja reisijate õnnetuste ja
koduloomade kinnitus**

Peakontor: Tallinnas, Suur Karja tänav 20

Telegrammi aadress: PÕHJATULI

Kõnestraat 1007

Agendid igas linnas, alevis ja maakonnas

Põhja Pank A.-S.

Tallinnas, Suur Karja tän. 20, omas majas.

Telegrammi aadress: „PÕHIPANK“.

Osakonnad: Tartus, Viljandis, Võrus, Abjas ja Türil.

Avarad laduruumid Tallinnas, Uuel tän. nr. 32/34,
kaupade mahutamiseks.

**Ühendused kõigi kodumaa kui ka kõigi
suuremate linnadega väljamaal.**

Pank võtab raha hoiule, maksab 7½ kuni 12% aastas, annab välja laenusi, ostab ja müüb väljamaa raha, kannab maksuta raha üle teise linna, kus panga osakonnad, ning toimetab kõiksugu pangaoperatsioone kodu- ja väljamaal.

SAFETY MATCHES

ED. POHL

VILJANDI (FELLIN), ESTHONIA

Mc KIBBIN, G. MALKOV-PANIN & Co.

TIMBER EXPORTERS

PULPWOOD-BALKS-PITPROPS

SAWN GOODS

METSA EKSPORTÖÖRID

**PEAKONTOR: TALLINN, (REVAL)
ESTHONIA
VENE TÄN. 1.**

**TELEGR. ADR.
WOODEX-REVAL
TELEF. 13-63.**

EESTI MAJANDUS

TÖÖSTUSE. KAUBANDUSE JA RAHANDUSE AJAKIRI

Tellimise hind: aastas Emk. 1.000.- Väljamaale Emk. 2.000.-
pooleaastas 500.- " " 1.000.-

Toimetus: Pikk tän. 40, Tallinnas, tel. 29-39 Talitus: Lai tän. 38, Graafiline Ühing „Kiri“. Telef. 18-66

6. köide. Tallinnas, teisipäeval, 24. märtsil 1925. Nr. 13 (107)

Sisu: Toimetuse kommentaar. V. Pm.: Vekslite protestid ja meie rahaturg. Ins. J. Podsolov: Tahte impulsid ja sihtide saavutamine tööstuses. Sise- ja väljamaa kroonika. Teated ettevõtete tegevusest. Isiklikud teated. Raha- ja kaubaturu ülevaated.

Tallinnas, 23. märtsil 1925. a.

Tööpuuduse la- hendamisest õhu- losside abil.

Juba mitmendat korda arutab riigi majandusnõukogu tööpuuduse küsimust. Neist arutustest on väljaspool teatavaks saanud ainult nõukogu esimehe hra J. Tõnissoni referaadi sihtjooned, mis „Postimehes“ avaldati. Nende sihtjoonte järele võib umbes arvata, missuguses sihis läbirääkimised majandusnõukogus arenevad. Sihtjooned jagunevad kolme ossa: esiteks räägitakse tööpuuduse iseloomust ja põhjustest, teiseks töövõimaluse arenemise väljavaadetest ja kolmandaks ligematest samudest töövõimaluste teostamiseks.

Tööpuuduse põhjused on härra J. Tõnissoni järele osalt ajutised (harukordne talv, mulluse majandusliku surutise järelmõju, maareformi käik endistel aastatel) osalt „meie rahvamajanduse senise arenemiskäigu elundlik avaldus“. Viimase all mõistetakse tarvilikkude tööharude puudust, nagu suurema veejõu allika ärakasutust odava tööjõu saavutamiseks, keemia tööstust odava kunstpõllurammu valmistamiseks, kalakasvatust ja kalasaaduste kavalikindlat konservitööstust, aiatööd, põllumajanduse süvendamatust ning rahva hingeolulikkude kohanematust, mis inimesi hoiab linna küljes kinni. Rahvamajandusline korraldamatus tulla muu seas avalikuks põllumajandusliku ühistegevuse tagurpidi minekus. Rahvamajanduse arenemist takistavad veel halvad maanteed ja kapitaalipuudus.

Töövõimaluste arenemise väljavaated on meil härra Tõnissoni järele järgmised: Kõige pealt tuleks põllumajandust süvendada, maareformi teostuse sihikindla kiirustuse teel äärmise ratsionaliseerimisega

tööjõu ja kapitaalide kulutusel. Meie asundustalude praegust korraldust nimetab hra Tõnisson uskumatuks pillamiseks. Samas sihis tuleb maaparanduse kavasad kindlalt käsile võtta, kus üksi soode kuivatamise alal tuhandeid käsa võib tööle rakendada. Peale selle tuleb veolude korraldusele asuda. Peipsi järve veepind tuleks reguleerida, Narva kose veejõu ärakasutamine tuleb riigi ettevõttel läbi viia ning peale selle on veel teisi veolude korraldamise ülesandeid suurte ja keskmiste jõgede reguleerimisel, kui nende kallale mitte ainult häda abitööde tähe all ei asuta, vaid rahvusliku majanduspoliitika sihis uuemate tehnika vahendite abil, nagu ekskavaatorid, traktor-baggerid, jõesüvendajad jne. Põllumajanduses tuleb luua uusi tööharusid, nagu kodulindude kasvatus, seemnekasvatus ning eriti aiatöö, mis tuhandetele perekondadele tööd ja leiba juba ligematel aastatel pakuks. Metsamajanduse alal tuleb põhjalikult ära kasutada metsa kodumaal, nagu seda juba jätiste kasutus meie lauavabrikutes luuvarteks (!) näitab. Kalakasvatust tuleks korraldada ja kalasaaduste konserveerimist välja arendada väljaveo otstarbel.

Tööstuse alal on suuri väljavaateid põlevkivi tööstuses, kus loota võib, et varsti miljon tonni põlevkivi aastas destilleeritakse ja sellest 250.000 tonni õli saadakse. Keemia suurtööstus tuleb Narva kose veejõu abil käima panna. Selle kõrval on veel lootusrikkaid väljavaateid keemiatööstuse ja gipsitööstuse alal (gipsist majad). Lähikäimise teede korraldamisele tuleb asuda maanteede põhjaliku parandusega alates ja raudtee võrgu laiendamist jätkates ning siseveeteede korraldamisele asumisega lõpetades.

Need on ülesanded, mille teostamine tuhandeid töölisi tarvitaks. Kahjuks lange-

vad need suured kavad härra Tõnissoni praktiliste ettepanekute järele tema referaadi kolmandas osas kui kaardimajakene kokku. Praktiliselt soovib härra Tõnisson kokku leppida reaalse majanduspoliitilise kava asjus, kusjuures kapitaali, mille all härra Tõnisson mõistab väliskapitaali, soetamine välislaenu teel tähtsamaks eelduseks jääb, milleta ei suudeta isegi meie kõige hädatarvilikumaid ja majandusliselt kasulikke kavatsusi teoks teha.

Härra Tõnisson on välislaenu asjus suur optimist ja tema ettekujutusel näib Eestil välislaenu saamine tühi asi olevat. Ta teeb isegi etteheiteid, et meil veel hiljuti olla tõrgutud välislaenu võtmast Narva kose veejõu ärakasutamise võimaldamiseks riigi arvel. Samuti on tema jaoks hüpoteegi laenu korraldus hoopis lihtne asi – tarvis olla ainult pantkirju niipalju välja lasta, et neid maksaks välisturule viia, kuhu need paberid niikaua ei pääse kuni nende hulk liig väike. Kas tõesti meie hüpoteegi laenukorralduse ainus viga selles peaks seisma, et seal liiga vähe paberi on trükitud, ning kuna on õieti meile välislaenu pakutud Narva kose väljaehitamiseks? Meie teada on pakutud ainult laenusobituse vahetalitust ja selle eest tasu nõutud. Härra Tõnisson tuletab uuesti meelde Narva kose veejõu ärakasutamist ja soovib selleks nii suurt välislaenu teha, et ühes võimalik oleks ka Peipsi järve veepinna reguleerimist läbi viia. Lõpuks on tal veel kaks praktilist ettepanekut: põllumajandusliku ühistegevuse alal tulevad ühistegelikud põhimõtted maksma panna ja põllumajandusliku kutsehariduse teostamiseks tuleb ajaviitmata põhjamaade rahvaülikoolide võrgu loomisele kõigis maakondades asuda. Kaks viimast ülesannet ei aita meil tööpuudust otsekohe kuidagi lahendada ja kõik teised ülesanded olenevad, nagu nägime, välislaenust. Härra Tõnissoni väljavaated välislaenu asjus on, nagu näha, väga roosilised ning täiesti arusaamatuks jääb, miks valitsus sel alal härra Tõnissoni kaasabi ei tarvita. Eesti hüpoteegipanga pantkirjade trükkimine on ju lõpmata lihtne asi.

Kogu need sihtjooned jätavad hoopis kurva mulje, sest et nad muud ei kujuta, kui majanduslisi õhulosse, mis on ehitatud väliskapitaali saamise liiva peale. Meie tööpuuduse küsimus on aga tõesti seda väärt, et teda mitte ainult õhulosside abil ei katsutaks lahendada. Teatavasti olemegi meie seda tööpuudust püüdnud vähendada prak-

tilisel teel, kuid just seal oleme näidanud, et meie tõesti ainult õhulosside ehitamiseks kõlbulikud oleme. Praegune tööpuuduse vastu võitlemise viis on kõige puhtamal kujul rahvamajanduslik pillamine sel ajal, kus näiteks härra Tõnisson ikka ja alati on kokkuhoidmisest jutlustanud. Meie suure kapitaalivaesuse peale vaatamata ehitame praegu kõige pillavamal viisil ilusat 20 miljoni väärtuse väljavaadet Marienbergi mäel ja teeme muid sarnaseid töid, mis meil juba poolsada miljoni maksma on läinud ja millele neil päevil 30 milj. juure lubati. Sellest pillamisest ei lausu härra Tõnisson sõnagi. Samal ajal jooksevad meie metallitööstuse esitajad mõõda riigiasutusi ümber ja ei saa kuidagi tarvilikke riiklisi tellimisi teostada, mis enam kui tuhandele töölisel otsekohe produktiivset tööd annaks ning mille tagajärjeks oleks vähemalt osalt meie rahvamajandusliku kapitaali suurenemine. Meie võime kümneid miljoni väärtuse välja loopida itusate väljavaadete soetamiseks, kuid meie raudteel liiguvad praegu kuuldavasti ainult kaks tsisternvagunit õli jaoks, mis juba praegu kogu maa õlitarvitust kuidagi katta ei suuda, nii et tarvitajatel tihti nädalaid oodata tuleb. Härra Tõnisson unistab 250.000 tonnist õlist, mis lähemal ajal õlikiviraioonis jooksma hakkab. See hulk kujutab enesest 15.000 vagunit ja et seda õli maad mõõda laiali vedada meie praeguse kahe vaguniga peaks need vagunid igaüks 25 reisi õõ-päeva jooksul tegema ehk iga tunni sees kord Kohtlas ära käima. Nagu näha oleks selle õlivoolu jaoks tarvis aegsasti ette valmistada ning muudel aladel mahavisatud paarkümmend miljoni oleks võinud siin juba hea alguse teha.

Ühes meie vagunitehases seisavad poollehitatult 5 reisijate vagunit, 17 jäävagunit, 12 harilikku platvorm-vagunit ja 88 kaubavaguni raami. Nende väärtus on vähemalt 50 milj. marka ja nende valmistamiseks oleks tarvis 20 milj. marka. See annaks 7–8 kuu jooksul kuni 300 inimesele tööd ja aitaks muu seas ka neile õhulossidele lähemale saada, mida härra Tõnisson maalib. Jäävagunid on meil tarvis niihästi piimaproduktide kui ka nende kalasaaduste veoks, mida meil kasvatama hakatakse. Nii oleks selleks otstarbeks kulutatud mõnikümmend miljoni väga produktiivselt kasutatud ja ka inimestele tööd leitud.

Ühe tulelaeva juuremuretsemine oleks hädatarvilik muu seas ka meie rannasõidu edendamise otstarbel, mida härra Tõnisson edendada soovib. See laev mak-

saks 27 milj. marka, valmistataks täielikult Eestis ja annaks vähemalt 250 inimesele tööd. Selle jaoks nähtavasti raha ei ole.

Sõjaministeriumil on suured tellimised ära anda, mis samuti hädatarvilikud on, kuid nende tellimiste andmine venib päevast päeva, nädalast nädalasse ja kuust kuusse ning neist saab võib olla asja alles pärast seda, kui meil tööpuudus mingisugusel muul teel lahenedud on. Nende tellimiste kiire korraldus annaks aga vähemalt tuhandele inimesele tööd.

Meil kavatakse laevanduse edendamiseks laenusid anda ning nende laenude varal algab muidugi jälle meie vana poliitika järele vanade laevade ostmine väljamaalt. Missugust rõõvmajapidamist see poliitika enesest rahvamajanduslikus mõttes kujutab, näitab ainult ajalugu, et aurik „Thorsten“ paari aasta eest 22.000 naelsterlingi eest Eestile osteti ja hiljuti 4000 naelsterlingi eest vana rauana maha müüdi. Meie tehased võivad aga moodsaid mootorpurjekaid ehitada ning seda odavalt teha, kuid vaevalt tuleb kellegil meelde selles asjus laenusajatele mingisuguseid tingimisi teha.

Need on ainult üksikud näitused sellest, kuidas päeva pealt tööpuuduse lahendamisele ja ka ühtlasi meie rahvusliku põhikapitaali suurendamisele võiks asuda summadega, mida praegu üsna jõudsalt, kas täiesti ebaproduktiivselt või vähemalt 80% ebaproduktiivselt tarvitatakse.

On aga ka küllalt veel teisi meie jõukohaseid praktilisi ülesandeid, mida täita võiks, kui ainult unistamine jäetaks kätesaamatutest ohulossidest ja tõsiselt asja juure asutaks. Kahjuks kestavad sisutud vaieldused majandusnõukogus nädalast nädalasse ja senikaua lahendatakse riigikogus tööpuudust, assigneerides uusi kümneid miljonisi Marienbergi taoliste ilusate väljaavadete loomiseks. Kas meie tõesti ei oska oma kapitaalinatest produktiivsemalt mahutada?

Riiklikud tellimised väljamaalt. „Postimees“ jutustab huvitavaid lugusid riigiasutuste tellimistest

ja välisvaluuta tarvitamisest, millest mõned siin järgneda laseme:

Raudteevalitsus on esinenud palvega lubada 7.093.001 Emarga väärtuses välisvaluutat, et osta mitmesuguseid sideosasid. Komisjon on aga esitise tagasi lükanud, leides, et sideosasid kodumaal valmistada suudetakse ja et selleks isegi materjal olemas. Samuti on raudteevalitsus palunud ühe

puurkaevu pumba ostmiseks välisvaluutat – 563.325 Emarga väärtuses. Komisjon asunud eitavale seisukohale ja hiljem on üks kohalik tehas nõudjale pumba märksa odavama hinnaga valmistanud (ca 130.000 Emk.).

Isegi pesuriide ostmiseks on raudteevalitsus 214.964 Emarga väärtuses välisvaluutat nõudnud. Komisjon on aga kätte juhatanud, et pesuriiet võib Balti puuvilla-vabrikust saada, kust siis riie ka ära ostetud.

Natuke teisiti on lugu olnud raudteevalitsuse esitisega, milles 12 vedurõlipumba ostuks 472.802 Emarga väärtuses välisvaluutat nõudnud. Komisjon lükanud esialgu tellimise kava tagasi, kuna teada olnud, et neid pumpasid kodumaa tehased võivad valmistada. Raudteevalitsus pole sellega leppinud ja esinenud protestiga. Protesti läbivaatamisel on aga selgunud, et raudteevalitsusel omal tarviline arv õlipumpasid laos, ja kui need eriteadlaste poolt läbi vaadatud, siis leitud, et neid tarvitada võib, ning prooviks pandud üks pump vedurile, mis nüüd üle 1000 klm. ära sõitnud ja täiesti korralikult töötavat. Selle tagajärjel jäänud nimetatud pumpade tellimine ära. Pumbad olnud raudteevalitsusel arvestatud ainult à 50 penni eks.

Mereasjanduse peavalitsus on palunud 1.050.400 Emarga väärtuses välisvaluutat väljamaalt gaasiakumulaatorite ning gaasi ostmiseks. Komisjon on aga tellimise tagasi lükanud, leides, et gaasiakumulaatorisid on sadamatehastel tagavaraks ja et gaasi võiks gaasijaamas valmistada.

Ka on komisjoni algatusel seisma pandud liiprite imbutusaine väljamaalt tellimine. Nimelt on raudteevalitsus liiprite imbutusaine „Basiliidi“ tellimiseks 12.864.000 marga väärtuses välisvaluutat nõudnud. Selle tellimise läbivaatamisel on komisjonil kohe küsimus tekkinud, kas tarvilist imbutusainet mitte kodumaalt ei saaks muretseda, ja praegu on küsimus nii kaugel, et tulevikus vaja ei ole imbutusainet väljamaalt tellida, sest seda annab nüüd kodumaa keemivabrik „Richard Mayer“, valmistades seda põlevkivi õlist.

Siia võiks veel juure lisada, et ka teised asutused meil samasuguste võtetega valmis saavad, ning raudteevalitsus ainus ei ole, kus väärnähtused avalikuks tulevad. Komisjon on näituseks mitmel juhtumisel kindlaks teinud, et tellimised väljamaale ära olid antud ilma komisjonilt luba küsimata. Riigi kahjude hoidmiseks tulid need tellimised täita, olgugi et mitmel juhtumisel selge oli, et tellimised asjata olid tehtud. Muu

seas on postivalitsus sellega valmis saanud, et on tahtnud Rootsist vanu telefoni aparaatsid tellida, kuna meil oma telefoni-vabrik on, kes häid telefonisid valmistab, ja kuna ühtlasi ka teada on, et sel vabrikul mitte tarvilisel määral tööd ei ole. Välis-tellimistel näib üldse mingisugune magneetiline võim olema, sest kus iganes võimalik püütakse tellimisi väljamaale anda. Kas ei oleks mingisugust teed olemas selle magnetismi neutraliseerimiseks?

Teede paran- kevadel peaksid asja-
damisel osalised tingimata sel-

lega arvestama, et auto-ühendused enam luksusasjad ei ole, vaid tungivat tarvidust liikumise alal täidavad, ning sellest ka rahvamajanduslisi järeldusi tegema, iseäranis sildade suhtes. Iga purustatud ratas või katkine telg viib meilt valuutat välja, kuid sellest hoolimata ei püsi mitte ainult määratu suur osa vanu maantee sildu niisuguses seisukorras, et väiksemgi ettevaatamatus ehk teosa mitte-teadmise auto tervise maksab, vaid ka koguni uued sillad ehitatakse autotapjateks. Üks nendest asub Tallinna külje all, uuel kiviteel enne Rannamõisa ja Pärnu tee harunemist; näeb eemalt nii ilmsüüta välja, kuid raputab oma järsu servadega auto ja selles sõitjate sisekonna segi. Ehk kes nendest, kes Klooga vahet juhtunud sõitma, ei tunneks sealseid lugemata sildu — auto püüdjaid. Ning ometigi suvitas seal läinud suvel endine riigivanem, kelle auks suurema hoolega teed sillutati. Ja viga ei peitugi selles, et teed ei parandataks! Ei, seda tehakse üsna hoolega, kuid täiesti oskamatult. Sellesama töö ja vaevaga, kuid vähese oskusega, oleks meie sillad hoopis teised, autod tervemad, liikumine kiirem ja kindlam ning rahvusline varandus suurem.

Vekslite protestid ja meie raha-turg.

V. Pm.

Protestitud vekslid on üks kättesaadavatest ja enamõistetavamatel elementidel majanduslikes baromeetris. Ükski teine andmestik ei demonstreeri ka meie läinud aastate majanduslisi üleelamisi selgemalt kui protestitud vekslite nimestik, mille liikumine 1923. ja 1924. a. arvus ja summas järgmine oli:

Protestitud vekslid kogu Eestis 1923—1924. a.

	A r v		S u m m a (milj. mk.)	
	1923	1924	1923	1924
Jaauuar .	607	2 361	35,2	94,1
Veebruar .	606	1.780	45,1	88,2
Märts . .	594	1.664	36,9	92,4
Aprill . .	656	1.694	27,6	89,4
Mai . . .	684	1.685	32,8	86,7
Juuni . .	760	1.746	37,1	71,5
Juuli . .	812	2.149	36,2	91,9
August .	893	2 331	57,9	100,5
September	1.043	2.271	40,2	122,4
Oktoober .	1.505	2.652	48,3	103,8
November	1 853	2 744	57,6	148,1
Detsem. .	2.443	2.664	89,6	113,3
Kogu aasta	12.456	25.651	544,5	1.202,3
" "	100 ^{0/0}	205,9 ^{0/0}	100 ^{0/0}	220,7 ^{0/0}
Jaauuar — Juuni	3 907	10.840	214,7	522,3
Juuli— Dets.	8.549	14.811	329,8	680,0

Toodud kokkuvõttes leiame 1923. a. algul protestitud vekslite arvu kuuesaja ümber 30 milj. marga väärtuses kõikuvat, suvel kerkib see kaheksasaja peale. Siis tulevad teated äpardanud põllumajandus- lisest saagist, üldine depression Euroopas jõuab meie juures oma madalama rõhuni, ebasoodne ilmastik hävitab talunikule raha saamise võimaluse ja linnale — kaubandusse raha juurevoolu, — kõik see mõjub, et protestitud vekslite arv tõuseb oktoobris 1505 peale 48,3 milj. väärtuses, novembris 1853-ni 57,6 milj. ja detsembris 2443 peale 89,6 milj. marga väärtuses. Esimesel pool-aastal oli protestitud vekslite arv 3907 s.t. 31,4^{0/0} ja teisel poolaastal 8549 ehk 68,6^{0/0}. Protestitud vekslite väärtus esimesel pool-aastal oli 214,7 milj. mk. ehk 39,4^{0/0} ja teisel poolaastal 329,8 milj. mk., s. t. 60,6^{0/0}. Seega näeme et vekslite arvu kasvamine on suurem kui nende summa oma, millest järeldus, et protesti alla läinud vekslite kasvamine sündis väiksema summaliste, s. t. väikeäri-meeste, põllumeeste jne. vekslite arvel, mida nad välja osta ei suutnud ootamatute ja neist olenemate tingimuste ja olukorra tõttu. Kui esimesel poolaastal protestitud vekslite väärtus oli keskmiselt 55.000 marka, langes see aasta teisel poolel 38.200 marga peale.

1924. a. jaanuaris ulatab protestitud vekslite arv 2361 peale 94 milj. marga väärtuses, seega arvuliselt natuke vähem eelmisest kuust (detsembrist), kus vekslid 2443 tükki 89,6 milj. mk. väärtuses protestiti, kuid summaliselt suurem. Vekslite arv langeb veebruarist kuni juunini 1700–1600 peale, kuid protestitud summa ulatab ja püsib endiselt 89–92 milj. peale. See tõendab, et nüüd juba protestide järk ka suuremate ärimeeste ja ettevõtete kätte jõudnud. 1924. a. esimesel poolaastal on protestitud vekslite keskmine väärtus uuesti 50.000 mk., kuna see läinud aasta viimasel poolel 38.200 mk. oli. Kõige parema ülevaate protestitud vekslite summa keskmisest väärtusest annab vastav tabel:

Protestitud vekslite keskmine väärtus.

	1923. a.	1924. a.
Jaanuaris	58.000	40.000
Veebruaris	74.400	49.500
Märtsis	62.100	55.500
Aprillis	42.100	55.700
Mais	47.900	51.400
Juunis	48.800	41.500
Juulis	44.500	42.700
Augustis	64.900	43.100
Septembris	38.500	53.900
Oktoobris	32.100	40.000
Novembris	31.000	54.000
Detsembris	36.700	42.500
Aastas vekslite keskm. väärtus	43.600	46.800

Aasta teiselpooltel suurenevad uuesti protestitud vekslite arv ning väärtus. Nii näeme esimest korda protestitud summat 100,5 milj. olevat, mis tõuseb novembris 148 miljoni peale, ja on seni maksimumiks olnud. Ka vekslite arv tõusis 2747 peale, mis seega samuti rekordarv.

Kõige enam on protestitud 1923. a. detsembrikuul – 89,6 milj., kõige vähem aprillis – 27,6 milj. marka. 1924. a. ulatab kõige suurem protestitud summa 148,1 milj. peale novembris ja kõige vähem juunis – 71,5 milj. mk.

Võrdlus kahe aasta vahel näitab protestide ja protestitud summade kahekordses kasvamisest.

1923. a. 12.456 veksl. 100% 544,5 milj. mk. 100%
 1924. a. 25.651 " 205,9% 1.202,3 " " 220,7%

Protestide liikumises viimase kahe aasta jooksul võime palju sarnasust näha, mida tõendab meile ka vastav diagramm, millel mõlemate aastate jooned praegu paralleelselt jooksevad.

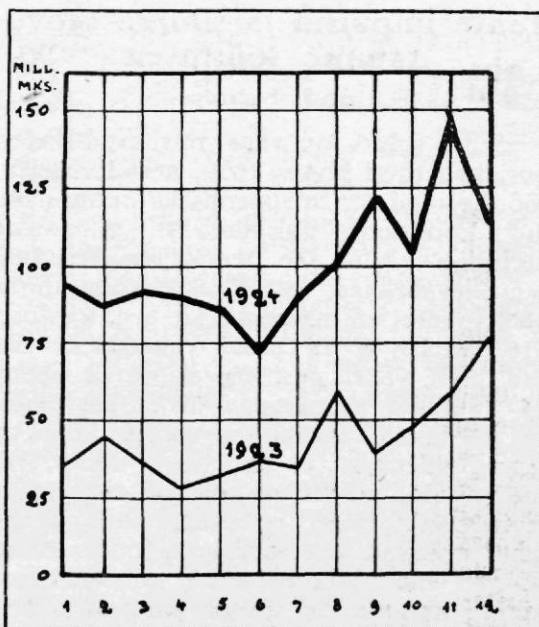

Diagramm nr. 1. Protestitud vekslid Eestis 1923 ja 1924. a.

Võime konstateerida, et protestitud summa näitab kahanemise tendentsi aasta algust suve poole ja alates juulikuust see summa kiirelt kasvama hakkab ning novembris-detsembris haripunktini jõuab.

Mis puutub kogu vekslite ringjooksu siis ei suudetaks välja arvata nende koguhulka. Kuid võttes arvesse riigipangas ja erapankades diskonteeritud vekslite summa, saame ligikaudselt pildi kaubanduslikel kasulikkude vekslite üle. Kahjuks puudub täieline statistika nende arvudele kõrvutamiseks pankade poolt protestitud vekslite kohta. Võttes pankades diskonteeritud ja kogu Eestis protestitud vekslite vahekorra, teeme ülekohut pankadele, kellele protestitud vekslid ainult ühe osa välja teevad. Õige jaotus protestitud vekslitest on siiski 1923. a. kohta, mis järgmine:

Protestide kuuluvus.

1923. a.	Eesti Pank	Erapangad	Eraisikud	Kokku
Jaanuaris	5,0	15,1	15,1	35,2
Veebruar	5,6	22,6	16,9	45,1
Märtsis	5,1	16,8	15,0	36,9
Aprillis	3,9	11,9	11,9	27,7
Mais	2,7	11,0	19,2	32,9
Juunis	4,3	14,6	18,2	37,1
Juulis	3,9	20,7	11,6	36,2
Augustis	3,9	15,1	38,9	57,9
Septembr.	4,8	20,7	14,7	40,2
Oktoobris	5,1	26,2	17,0	48,3
Novembr.	11,9	26,7	18,9	57,6
Detsembr.	14,7	45,7	29,2	89,6
1924. a. Detsembr.	14,8	36,2	62,3	113,3

(Järgneb.)

Tahte impulsid ja sihtide saavutamise tööstuses.

Ins. J. Podsolov.

(Järg).

Selles suhtes on väga huvitavad Peterburi kuberner juures 1859. aastal vabrikutöölise oludega tutvunemiseks organiseeritud komisjoni uurimised.*) Nimetatud komisjon vaatas üle terve rea Peterburi puuvillavabrikuid, kus töölise kogusumma 8209 inimest oli, missugusesse arvu kuulusid 616 alaealist 8–14 aasta vanaduses. Üks osa neist vabrikutes töötas ainult päeval 14-tunnilise tööpäevaga nii täiskasvanuile kui ka lastele. Komisjoni sõnade järele on lapsed seletanud, et nad vastu õhtut, viimastel töötundidel nii väsinud on, et nad alateadlikult tööd jätkavad, häda-vaevalt jalgel seisavad ja et neil koju jõudes õhtusõögiks enam jõudu ei jätku, tõttavad ainult kiiresti uinuma. Sel ajal oli parajasti teoksil seadus, mis keelas alla 12 aastat vanuseid lapsi vabrikutesse võtta. Protesteerides selle seadusprojekti vastu, esinesid Tuula tööstusraiooni vabrikandid ametliku seletusega, et näit. laste töö piiramine vabrikutes lastele enestele mingit kasu ei too, sest, muu seas, ei või kerge töö nende jõu arenemist takistada, kuigi ta kestev on. 1867. aastal astus Kreenholmi vabriku juhataja Kolbe valitsuse ees samme selleks, et kuni 10 aastastele lastele vabrikus töötamine keelatud oleks ja 10–13 aastastele keelatud oleks üle 10 tunni, 13–17 aastastele ja naistele üle 12 tunni päevas tööd teha.

Nii siis, kui meie literatuurist kirjeldusi leiame, kuidas töölised tööpäeva lühendamise eest võidelnud on, siis kujutame omale ette, missuguse pikkusega öieti tegemist oli, missugust tööpäeva siis tunti. Ei ole palju aega möödunud sellest, kui kaheksatunniline tööpäev peaaegu kõigi maade tööstuses reegliski sai. Kuid, kui pool aastasada tagasi mitmesugused komisjonid ettepanekuid tegid, tööpäeva 12 ehk 10 tunni peale lühendada, siis vaatasid selle peale kõik kaasaegsed, eriti aga asjast huvitatud vabrikandid, kui millegi äärmiselt revolutsioonilise peale, mis kuidagi tööstusettevõtete huvidega ei sobi.

Ühenduses sarnaste, praegusaja mõistete järele väga karmide tööoludega olid ka sagedased vabrikutöölise rahutused, mis vahel organiseeritud kuju omandasid. Ehk

küll sarnased rahutused vastaspoole kasuks alati maha suruti, kusjuures nad töölisele alguses mingisuguseid resultate ei toonud, sundisid need üksikud aeg-ajalt puhkevad tahte-impulsid oma kogumõjuga päevakorra võtma tööpäeva pikkuse reguleerimise küsimust seadusandlisel teel. Sel ajal toimetati Venemaal vabrikutöölise olude uurimist vabrikutes ja seati kokku töö reguleerimise projekte ning esitati kõike seda eestkäit mitmesugustele ettevõtjate ühingutele. Siin oleks huvitav käesolevas kirjatükis ülesseatud sihtide huvides jälgida, kuidas teatud tahtetõugetele, mis altpoolt, töölistelt enestelt tulevad, vastumõjukuks on tahte-impulsid ülevalt, vabrikantide poolt.

Kui kord tegemist on kahtlemata väga tähtsa vabriku sisemist korda puudutava küsimusega, siis tuleks kõige pealt välja tõttada oma suhe selle küsimusega, vaadeldes teda ettevõtte maksimaalse tulutoovuse seisukohalt. Alljärgnevad näitused ajaloost tõendavad, et vabrikantide poolt arvamisel oldi, nagu oleks ettevõtte tulutoovus päriproportsionaalne tööpäeva pikkusega, ja mõnes vabrikus alaealiste osavõtuga vabriku tööst. Huvitav on see, et kui 60-tes aastates valitsus tööolude reguleerimisele asus, siis tööpäeva pikkuse küsimust alguses sugugi ei harutatud. Ülemalnimetatud komisjonis Peterburi kuberner juures 1859. aastal, kui ka sellele järgnevais kolmes komisjonis 23 aasta jooksul (kindral Ignatjevi projekt 1872. aastal, Valujevi komisjon 1874. aastal, siseministeeriumi projekt 1872. a.) oli esimeseks küsimuseks, mida käsitati ja ellu viia taheti töö keeld kuni 12 aasta vanustele lastele, tööpäeva lühendamine teistele alaealistele ja naistele ning teised vabriku olusse puutuvad küsimused, kuid üldist tööpäeva pikkuse küsimust kõikide töölise suhtes ei olnud. Nagu üleval öeldud, jäi see 23 aastat kestnud komisjonide töö paberile ja ei muutunud seaduseks, sest et ettevõtjad selle vastu tegutsesid. 1882. aasta seadus reguleeris kirjeldatud asjakülje, kuid alles 1897. aasta seaduse kaudu normeeriti Venemaal esimest korda tööpäev. Nii siis näeme, kuidas selle tõttu, et tööstusesse puutuvate uute seadusprojektide harutamisel alati vabrikantide arvamisele rehkendati, tööpäeva normeerimine venis kuni läinud aastasaja viimaste aastateni. Tähtsal määral tuleb 1897. aasta seaduse ilmumist suurte Peterburi töölise streikide arvele kirjutada 1896 aasta maikuul ja 1897. aasta jaanuaris.

Niisugune oli skeem peaaegu poole aastasaja kestvusel. Toome mõned detailid

*) Käesolev ja edaspidine raamatu järele: „Русская фабрика в прошлом и в настоящем.“ — М. Тугань-Барановскаго.

Kirjanduses tuntakse ühe vabrikute administratsiooni esitaja Saveljevi referaati käesoleva küsimuse kohta, kus ta profesteerib tööpäeva lühendamise vastu seadusandlisel teel. Ta arvas välja, et lühendamisest 1 tunni võrra tööstuse suhtes kaotaks Venemaa 140 milj. rubla. „Kui tööpäeva ühe, ehk isegi kolme tunni võrra lühendada, ei saa tööline sellest tuntuvat kergendust, sest ta elab võimatu halbades hügieenilistes tingimustes ja kannatab töö automaatlikkuse, müra jne. all, kusjuures kõik see kokku palju rohkem mõjub, kui otsekohene muskulatuuri väsitamine tööga.“ Ning edasi: „ainult tööpäeva lühendamisega, selle kurikuulsa töötundide reguleerimisega ja õõntöö ärajätmisega ei saa veel hädale abi.“

Vabriku inspektorite aruannete järele, kes 80-tes aastates vabrikutöölise olusid uurisid, kestis töö näit. Moskva roguski vabrikutes 16 kuni 18 tundi nii täiskasvanuile, kui ka lastele. Pagariärides kestis töö keskmiselt 12 tundi, kusjuures tihti viisiks oli pühapäiviti tööd teha. Ühe roguski-vabrikandi sõnade järele nõrgenesid tema töölised hooaja lõpuks sedavõrd, et neid isegi „tuul kõigutas.“

IV.

Nüüd aga, elades eelmises peatükis kirjeldatud aastasajale järgnenud 20-tes aastates, näeme, et kaitstes oma õigust, enese soovi järele kui tahes pikka tööpäeva määrata, välja minnes oletusest, et töö resultaat seda kõrgem on, mida kauemini tööline töötab, ettevõtjad suure vea on teinud eeskätt oma enese huvide vastu.

Muidugi, oli küllalt ka neid vabrikante, kes avalikult seletasid, et tööliste ülekoormamise abil tööga aja mõttes tööviljakuse tõusu ei saavutata. Kuid kui asja harutati mitmesugustel kongressidel, nõupidamistel jne. siis, kuigi leidusid häälled lühendatud tööpäeva poolt, seati tingimiseks sunduslik üleminek kõigis vabrikuis. Järjekult oldi siis arvamisel, et näit. 10-ne tunniline tööpäev tööviljakuse tõusu ei garanteeri, sest muidu ei oleks vabrikud sellekohast seadust ootama jäänud, vaid oleks lihtsalt ise selle teostamisele asunud. Seda oleks nõudnud võistluse tagajärjed üksikute vabrikute vahel. Kuid ümberpöörduvalt, selleaegsed vabrikuolude eriteadlased olid arvamisel, et võistluse olemasolu just vastupidist nõuab, igatahes sama pikka tööpäeva, kui teistelgi.

Meie ei hakka võrdlema praegust 8-tunnilist tööpäeva tolleaegsete 12-tunniliste ehk veel pikematega. Väljendame ainult mõtte, et tööstusele hädatarvilikkude organisatsiooni vormide loomise ideoloogiasse ei kuulunud isegi lihtne arusaamine, et tööliste väljaspool vabrikut inimväärlised elamistingimised tuleb luua, sest, nagu praegu kõigil teada, on see esimeseks tingimiseks, mis organisatsiooni aparaadil võimaldab töölisest maksimaalset kasu saavutada.

Nii siis ei olnud sel ajal kapitaalil ega tema esitajatel teadmisi sellest organiseerimisteaduse detailist. Ettevõtjate tahte impulsid saabusid rutiini mõjul lihtsa vastumõjuna tööliste impulsidele. Näitusena toodud Venemaa olukorrast nägime, et kaks tahet võitlesid, nagu kaks vaenulikku sõjariista, kuid võitlust ei peetud tööstuse huvides. Töölised, kes inimväärliselt olemasolu nõutasid, pidasid tööstuse huvisid kõige vähem silmas. Praegu olemasolevad kogemused näitavad, et kuigi võitluse saavutuseks töö poolel ainult osaline võit oli, siiski sellega õieti ära määratud oli tööstuse vormide edaspidine arenemine. Alateadlikult, nii hästi tööliste kui ka ettevõtjate suhtes, astuti samm edasi tööstusliste ülesannete õige lahendamise teel, mis üldtarvilikkude kaupade hinna langemises seisib.

Revolutsiooni päivist saadik on üsna lihtsalt üle mindud 8-tunnilise tööpäeva peale. Seadusandliselt normeeriti ehk normeeritakse seda paljudes maades alles siis, kui 8-tunniline töö juba faktiliselt läbi viidud on. See sündis kõige pealt kauaaegse psühholoogilise ettevalmistuse mõjul, mis ammugi enne revolutsiooni algas. Üksikute töölisterrühmade, tööliste massi ja mitmesuguste sotsialistlike töölispartei nõudmised liitusid revolutsiooni päivil ühiseks tahte impulsiks, mis kindla kuju omandas meie silma all 4–5 aasta jooksul.

Selles, kui midagi ei teata, pole veel midagi halba, ning peame meiegi tunnistama et esialgu paljud meie ettevõtjad, administraatorid ja tehniline personaal sellest „sotsialistilisest“ päevast midagi head ettevõtete tööviljakusele ei oodanud. Oldi arvamisel, et kaupade hinnad kerkivad jne. Selle vastu ei räägitud organiseeritud ettevõtjate ringkondades ega avalikult. Nii tugev oli tahte impuls, mis meie päivil elule ette kirjutab, tööpäeva ettevõtetes 8 tunni peale kindlaks määrata. (Järgneb)

*) Autor kõneleb Eestist.

Kroonika.

Eesti.

Villatoodang, sissevedu ja tarvitamine Eestis.

Statistiliste andmete järele oli 1924. a. Eestis 607.000 lammast. Neist olid 328.000 üle ühe aasta ja 259.000 alla ühe aasta vanad.

Eesti lammastest arvatakse, et iga täiskasvanud lammas keskmiselt 1,72 kg. ja alla 1. a. vana lammas keskmiselt 0,82 kg. villu annab. Terve villasaak oleks selle järele 1924. a. üle 800.000 kg.

Eesti oma lammaste vill ei kata villatarvidust, sest karm kliima nõuab palju villaste riiete kandmist. Sisse on veetud 1923. a. 369.303 kg. ja 1924. a. 140.964 kg. villu. Väljamaalt ostetud villad lähevad enamasti kõik suurtele villavabrikutele. Arenenud on kodune ja väikestes töökodades riide valmistamine villast. Maaelanikud Eestis kannavad suuremalt jaolt kodukoetud villast riidet. Enamasti lastakse töökodades villad ära kraasida ja viiakse siis eie koju ketramiseks, või lastakse ka ära ketrada ja koetakse riie kodu või väikestes töökodades. Kui palju villu sel viisil ära tarvitatakse, selle kohta puuduvad andmed.

Tulefikkuude toodang ja väljavedu.

Valmistatud:

Aastad.	Väiksed toosid Tuhanded.	Suured toosid Tuhanded.
1919	26.370	0,5
1920	43.496	—
1921	38.580	—
1922	62.407	36,9
1923	73.693	—
1924	122.919	3,5

Välja veetud:

Aastad.	Tuhanded.	—
1919	2.618	—
1920	1.060	—
1921	534	—
1922	10.625	—
1923	18.795	—
1924	55.379	—

Eesti väliskaubandus novembris ja detsembris 1924. a.

Kahe kuu aktiiviteet Emk. 411,5 milj. (novemb. - 134,2, detsembris - 277,3).

	Sissevedu		Väljavedu	
	nov	dets.	nov.	dets.
Tera- ja jahv. villi, kartul, loomatoit	127,7	179,9	38,9	13,9
Toduained - karjasaadused	0,4	0,8	155,1	107,6
Kala ja kalakaup	21,8	9,9	2,7	3,9
Muud toidu- ja maitseained, piiritus ja joogid.	125,0	122,3	10,1	10,4
Elus loomad ja linnud.	—	0,3	5,4	1,9
Nahk, nahakaup ja muud loomasaadused	10,8	26,0	5,8	7,8
Seemned ja elustaimed	5,0	5,7	44,0	33,8
Puu- ja puutööstuse saadused	3,1	5,2	201,0	174,1
Paber, paberikaup ja trükitööd	18,0	9,4	47,4	49,5

Puuvill, lina ja muud kiuvained	81,1	96,3	153,0	437,0
Tekstiil tööstussaadused	40,1	34,5	101,3	142,1
Metallid	21,3	19,2	5,9	2,1
Metallkaubad	19,8	24,1	1,7	0,4
Pöllumasinad ja -riistad	4,7	1,9	0,5	0,9
Muud töö- ja jõumasinad, transportabinõud	49,4	35,2	1,6	5,3
Instrumendid, aparaadid, laskeriistad	3,1	3,9	—	—
Kivid, mullad ja nende saadused	13,9	10,0	14,8	5,4
Kivisüsi, koks, põlevkivi	25,5	53,4	—	—
Õlid, rasvad, vaigud ja nende saadused	63,4	74,2	0,2	1,8
Väetisained	4,9	5,1	—	—
Keemiaained, värvid, apteegikaup	25,3	17,8	11,4	7,9
Kunstikaubad, muusika-riistad ja muud eel- pool nimetatamata kaubad	2,7	3,5	0,2	0,1

Kokku 667,0 738,6 801,2 1.005,9

Maade järele:

Belgia	14,6	10,4	14,6	97,3
Daani	18,6	9,6	16,2	51,5
Denzig	4,7	5,4	0,6	5,8
Hispaania	4,2	0,1	—	—
Hollandi	27,1	25,6	6,7	9,6
India	1,7	2,1	—	—
Inglis	87,3	109,2	307,8	363,3
Läti	25,0	24,0	46,5	58,7
Norra	10,2	2,5	6,9	1,2
Prantsuse	7,5	6,4	21,5	66,1
Rootsi	37,2	25,1	79,4	46,4
Saksa	233,1	247,6	218,5	229,7
Soome	21,0	13,1	55,0	53,1
Vene	34,9	43,6	18,9	18,2
Ühisriigid	127,8	177,7	—	—
Muud	12,0	37,0	8,6	0,6

Autobussi ühendust Tallinna ja Pärnu vahel kavatses k.-m. H. Vinnal luua käesoleval suvel 1. maist 1. novembrini. Ühendust peetakse kaks korda päevas, kell 7 homm. ja kell 5 p. l. korraga mõlemist punktist. Reisisuvaltus mitte üle 5 tunni. Sõiduhind 750 mk. ots. Piletid müüakse ainult niipalju, kui istekohti olemas. On sõitjaid palju, lähevad tagavara masinad välja. Autobuss, - kõige moodsamad Fiat tehastest, — saab olema viis, nendest kaks sõidul ja kolm reservis. Autoliin korraldab ka sõitjate bagashi vedu.

Ärasõidukohad: Tallinnas Peetri plats, Pärnus hotell Bristol.

Eesti sadamate tegevus 1924. a. (Riigi statistika keskbüroo andmetel). 1924. a. jooksul on Eesti sadamates laevu käinud järgmiselt:

	Tulnud.		Läinud.	
	Arv.	Netto rgt.	Arv.	Netto rgt.
Kaugesõit	2.448	685.139	2.498	694.930
Rannasõit	5.302	313.040	5.192	296.341

Eelmise aasta liikumisega võrreldes on läinud aasta oma veidi väiksem olnud. Nimelt käis 1923. a. Eesti sadamates:

	Tulnud.		Läinud.	
	Arv.	Netto rgt.	Arv.	Netto rgt.
Kaugesõit	2 741	758 265	2 934	753 430
Rannasõit	6 423	357 307	6 172	352 669

1924. a. jooksul tulnud laevade hulgast on 5 217 laeva 726.732 rgt. mahutavusega laaditud olnud. Läks laadungiga välja 4 904 laeva (826.841 rgt.).

Tähtsamat osa Eesli sadamate hulgas etendab Tallinna sadam, kus üle poole kaugesõidu laevade üldarvust on käinud. Andmed liikumise kohta Tallinna sadamas on toodud eelmises informatsioonis, kuna teiste sadamate tegevust näitab alljärgnev tabel:

	Sisse tulnud.		Välja läinud	
	Arv.	Mahutus net.	Arv.	Mahutus net.
Baltiski kaugesõit	100	3.139	153	7.012
" rannasõit	149	6.471	93	2.260
Haapsalu kaugesõit	100	1.931	94	1.588
" rannasõit	533	13.349	520	13.461
Heltermaa kaugesõit	—	—	—	—
" rannasõit	347	17.035	353	17.350
Kuresaare kaugesõit	73	2.572	68	2 289
" rannasõit	191	21.939	196	22.017
Kunda kaugesõit	504	14.454	490	16.883
" rannasõit	294	7.702	294	4 823

Laevaomanikkude ühingu märgukiri rahaministrile laevade tempelmaksu asjus. Laevaomanikkude ühing on pööranud pikema märgukirjaga rahaministri poole laevasõidusse puutuvate paberite tempelmaksustamise asjus.

Esitaks juhifakse tähelepanu selle peale, et mitmel juhtumisel on laevade veolepingute pealt (charter) tempelmaksu nõutud nõgu mõnelt harilikult lepingult.

Näidatakse ära, et selle tempelmaksu nõudmine õige raske ja tülikas, eriti arvesse võttes, et suurel hulgal juhtumistel on prahti andjaks väljamaa firma, ehk võljaks väljamaa laev ning et väljamaal kusagil sarnaseid tempelmaksusid ei võeta, siis tekitab meil maksunõudmine alali suuri raskusi. Ka meresõidu tähtsuse seisukohast oleks sarnase maksu nõudmine meie sadamates ülekohtune ning peletaks kaubasaatjad ja laevad eemale.

Et meie tempelmaksuseadus otse ette ei näe laevade veolepingu tempelmaksu, siis palutakse ministrilt korraldusi, et charterid käiks sama maksu alla kui konnosamentid, seda enam et paljudes laevades kaubad saadetakse ainult konnosamentide järele (liinilaevad).

Edasi juhifakse ministri tähelepanu, selle peale et meie maksuametid on fihti nõudnud tempelmaksu tasumist nende laeva väljaminete aruannete pealt, mis välismaalt laevaagentide käest tulevad ning seal originaal arvetes juba tempelmaksuga varustatud, ehk ametiasutuste arveid (sadama valitsused) sisaldavad. Et aga laevaagent ainult laevaäri sisemises korras ette tulev lüli, siis ei võiks tema aruannet kuidagi tempelmaksu alla paigutada. Palutakse selgitust missugusel määral peavad laevasõidusse puutuvad väljamaalt tulevad arved tempelmaksustatama, eeldades et võimalus leidub väljamaalt tulevaid arveid, mille eest seal tempelmaks tasutud, teistkordsest maksustamisest vabastada, eriti aga laevaagentide aruandeid mitte tempelmaksu alla paigutada.

Vene.

(Eesti-Vene kaubanduskoja teated).

N. Vene kaubandusline läbikäimine Soomega a. 1924. Soome sisseveos seis N. Vene 1924. a. kuuendal ja väljaveos kaheksandal kohal.

Sisseveos olid Vene eel: Saksamaa mahutades Soome 11 kuu jooksul (jaanuar-november) mitmesuguseid kaupu 1.306 miljoni mk. eest, Inglismaa — 837 milj., Ameerika Ühisriigid 575 m., Daani 300 milj., ja Rootsi 369 milj. marga väärtuses. N. Vene ositis Soomest 1924. a. 218 milj. m. eest 198 milj. vastu a. 1923. Soomest on sama aja jooksul N. Venele müüdnud 191 milj. m. eest 79 milj. vastu a. 1923. Suurem osa Soomest N. Venele müüdnud kaubast (4½% tervest Soome väljaveost) langeb paberikauba arvele. (117,6 milj. m.).

Kaupade vedu Leningradi sadama kaudu 1924. a. 1924. a. läks välja Leningradi sadamast eksport-kaubaga laaditult 458 laeva, 628.347,976 t. mah. Mõõdunud aastal oli Leningradi sadam peasjalikult metsamaterjaali väljaveo sadamaks: tervest väljaveost (628.347,976 t.) langeb metsa arvele 482.764,557 t. s. o. enam kui 76% Vilja veeti välja 54.295,461 t. (a. 1923.—386.418 t.). Import-veost võtsid osa 247 laeva kokku 318 503,226 t. mahutavusega, siinjuures 37 276,691 t. tsementi ja 7.462 t. soola. Sisse veeti järgmisi kaupu: üldiseid kaupu 177.593,632 t., toiduaineid 53.913,110 t., vedurid ja tendrid — 9.249,344 t., paberimassi 8 815,197 t., keemilist kaupa — 8.603,463 t., paberit — 3.372,775 t., sütt — 2.994,600 t. gerpiust — 2.460,364 t., fina — 2.120,506 t., masinaid ja turbiine 1.734,227 t., tselluloosi — 1.420.000 t.

Tarvitus ühe hinge kohta.

	Enne sõda	23/24. a.	0/0
Suhkur	20 n.	74 n.	350/0
Sool	33 „	21 „	640/0
Tikud	25 toosi	14 toosi	560/0
Puuvillane riie	25 ars.	9,5 ars.	430/0

MALTA

**¼ nael —
150, 180, 200 mk.**

**Üks kõige nõuetavamatest
A-S. „Laferme'i“
tubakatest.**

Ametlikud teated kaubandustööstus- ministeeriumilt.

Soome.

Kansalis-Osake-Pankki 1924. aasta puhaskasu on 33,9 milj. Smk. (1923. a. 30,8 milj.) Dividendi jagatakse 18% aksiale. Üldkasulikkudele haridus asutustele ja seltsidele kingib pank Smk. 500 000.

Piima väljavedu Soomest Venemaale. 1924 a. sügisel tegi Soome piimatööstuste keskari „Valio“ katseid piima vedamiseks Peterburi. Äri tegi lepingu 6000 liitri transporteerimiseks päevas. Alguses paistis, nagu oleks asi õnnestunud, aga aasta lõpul katkestati vedu. Nagu teada, olla Venemaal loomade suu- ja sõratõbi maad võtnud, millepärast Soome valitsus keelas loomatoitu sisseveo Venemaalt Soome. Vene vastas repressaalidega – keelas piima sisseveo Soomest Venemaale.

Saksa.

Sündmused Saksa majanduselus.

Riigi eelarve. Jaanuarikuul kokkuvõetud arvud näitasid, et riigi sissetulekud 1924. aasta viimase 9 kuu jooksul, s. o. 1. jaanuarini, suuremad olid, kui kogu eelarve aasta jaoks ette nähtud oli. Sel puhul ruttasid mõned mehed juba ettepanekutega, et eelarve aastast ülejäänud aeg jäetagu maksud sissenõudmata ja lastagu rahvast nufuke ka kergemalt hingata, sest riik on oma loodetava saagi ilma selletagi saanud. Asjalikumalt poolt aga seletati, et riigi eelarve aparaat mitte korras ei ole ja et maksude süsteem tuleb põhjalikult reformeerida. Sellega ollakse ka vastavates komisjonides eeloleva aasta jaoks kibedasti ametis. Sarnane ootamata ülejääk eelarves võimaldas valitsusele, ilma, et sellest Riigipäevale oleks teatatud, okkupeeritud Ruhri tööstusele, passiivsest vastupanekust saadud kahjude arvel 780 miljoni kuldmarka välja maksta, ilma et see summa eelarvesse auku oleks lõõnud. Et valitsus selles ammu ilma sõnalausemata ja seadusliku aluseta oli teinud, siis on praegu kogu ajakirjandus, tsentrumist alates, pahased, kes Riigipäeval 493 oma selja taga vähemalt 267 häält loeb. Eriti pahased on s.-d., kes valitsusele ette heidavad, et see Ruhri suurtööstureid töötava rahva arvel lausa rikastanud. Eelarve järele loodeti aasta jooksul üldse 5.243 miljoni sissetulekuid saada, sellest summast on aga üheksa kuud juba 50 miljoni rohkem annud. Praegu avaldatud andmed näitavad, et jaanuarikuu on riigi sissetulekute juures rekordi võtnud ja riigile 770 miljoni sissetulekuid annud.

1924. aasta väliskaubandus kujunes seniste kokkuvõtete järele järgmiselt (1000 Rmkades):

	Sissevedu	Väljavedu
Elusloomad	92.467	13.713
Sõõgained ja Joogid.	2.676.934	419.142
Tooresained	3.686.786	468 689
Poolvalmissaadused	897.654	459 091
Valmissaadused	1.781.213	5.191.418
Kuld ja hõbe	181 877	35.401
Kokku	9.316.841	6.566.854

Kogu aasta väliskaubanduse passiivsus ulatab seega 2 3/4 miljardini, millest 569 miljoni detsembrikuu peale langeb. Viimane asjaolu on eriti sellega seletatav, et 10. jaanuaril Elsass-Lothringi tollivaba kaupade sissevedu ära langes, ja et enne seda prantslased niipalju sisse vedada püüdsid kui vähegi said.

Hoolimata võrdlemisi suurest passiivsusest, ei nähta selles veel iseäralist hädadohtu, sest tööstitakse sellega, et väliskrediitide abil on tööstus suutnud oma sisse-

seadeid uuendada ja end võistlusvõimuliseks seada. Kõik on juba hoiatavaid häälil kuulda väliskrediitide vastu, kui nende vool samasugusel määral edasi peaks kestma. Kardetakse nimelt, et väliskrediitide abil võib produktsioon liig tugeval määral tõusta, ilma et välisurgude eest küllalt hoolt oleks kantud, ning et siseturg võib samuti üles tõelda, kui töötavate ja ametnikkude kihtide ostujõudu palgaolude parandamise näol ei katsuta parandada.

Saksa välisurud. Seni puudub aasta ülevaade väliskaubanduse üle maade kaupa, kuid kolmveerand aasta arvud kõnelevad siin õige huvitavat keelt. Tuleb avalikuks, et Eesti ühes teiste Balti riikidega ning Poola ja Soomega koos kõige suuremad Saksamaa ostjad on. Saksamaa on läinud aasta 9 esimese kuu jooksul kogu oma väljaveost (4556 miljoni) rajariikidesse 439 milj. kuldmarka eest kaupa saanud. Euroopa riikidesse mahutas Saksamaa üldse 3301 miljoni eest kaupa, millest 13,6% rajariikide peale langeb. Rajariikidele järgneb Holland oma „Rheini suu“ läbi (transiit) 432 miljoni (13,1%), siis Inglismaa 405 miljoni (12,3%). Esimene koht jääb rajariikidele ka siis, kui ka kogu ilma teised suured majanduspiirkonnad võrdluse alla võtta: Aasia ostis (ilma Siberita) 368 miljoni eest, Ühisriigid 355 miljoni eest, Aafrika 97 miljoni ja Austroalia 20 miljoni eest.

Saksamaa väljavedu rajariikidesse jagunes üksikult järgmiselt (milj. Rmk.):

	9 kuu jooksul	% üldväljaveost
Eesti	20,9	0,46
Läti	45,5	1,00
Leedu	37,7	0,83
Soome	74,7	1,64
Poola (Danzig ühes- arvatud)	260,0	5,71
Kokku	438,8	9,64

Venemaale (ühes Siberiga) saadeti Saksast 60,6 miljoni eest kaupa, mis kogu Saksa ekspordist 1,33% välja teeb

Need arvud näitavad esiteks, kui võrd väikese ostujõuga praegune Vene oma suure rahva ja maa-alaga võrreldes rajariikidega õieti välisriikides tegelikult esineb. Teiseks, tõuseb nende arvude juures küsimus, miks Vene oma praeguse uskumata väikese ostujõu juures (kolm korda suurem kui Eesti oma?) Lääne riikide äriilises ilmas nii suuri laineid lööb ja nii suurt huvi äratav? Arusaadavalt on selle huvi suuremaks põhjuseks – tuleviku lootused, kuid kahtlemata mitte vähemat osa ei mängi siin Vene väliskaubanduse monopool, see puhtakujuline Nõukogude välispoliitika abinõu. Näiteks – Vene Berliini kaubandusositus ostab kusagil mõne Saksamaa viljaniidu masinate vabriku poole aasta produktsiooni ära ning kogu tööstusilm kõneleb sest hiiglaostust, et vaat, kus on alles ostujõuline turg. Mil moel võiks aga näiteks Poola või Läti Saksa äriilma sel kujul kihama panna, kui need omad ostud sadade agentide kaudu kord siit, kord teisalt teevad.

Saksamaa sisseveo vahetõrjad rajariikidest ja Venest on peaaegu samasugune, milleks järgmised arvud: (milj. Rmk.)

	3/4 aastat	% üldsisseveost
Eesti	11,3	0,19
Läti	18,6	0,30
Leedu	26,0	0,43
Soome	26,1	0,43
Poola (ühes Dan- zigiga)	343	5,32
Kokku	407	6,66
Vene	93,3	1,53

Teated ettevõtete tegevusest.

Neil päivil andis kaubandus-tööstusministeeriumi tööstuse osakond büroo „Lõhke-Jõud“ (Tallinn, Narva maant. nr. 18) omanik W. Jägermann'ile, W. Rennekamp'ile ja O. Kangur'ile luba Tallinnas, Luteri t. nr. 48-a vedrutehase firma „Tallinna vedrutehas“ all sisse seada ja tööd alata.

Tehas on esimene sarnane Eestis ja valmistab mitmesuguseid vedrusi, nagu: auto-, vankri-, vaguni-, põllutööriistade, rehapiisi jne. Sisseseatud ajanõuetele vastavalt juhib tehast kauaaegsete kogemustega ja eriharidusega varustatud isik. Loodetavasti suudab tehas tarvitajate nõudeid rahuldada ja ära hoida suuri vedrude sissevedu, mida viimasel ajal isegi Lätist toimetati.

Eugen Aun, kes üle 20 a. Petrogradis vaateakende (vitriine) ja äri sisseseadete töökoda juhatanud, on samasuguse töökoda Tallinnas, Vana Posti t nr. 8 sisse seadnud ja avanud. Kaubandus-tööstusministeeriumi tööstuse osakond on h-ra Aun'ile nimetud töökoda sisseseadmiseks ja seal tööalgamiseks 14. märtsil s. a. luba annud kui ettevõttele mis kuulub kesktööstuse liiki.

Töökoda annab 20 tööl. tööd ja töötab elektri jõul. Tema eriala on vaateakende ja äri sisseseadete valmistamine, klaasi lihvimine, hõbetamine, mitmesuguste artiklite valmistamine vaateakende ja seadete ilustamiseks jne. Ettevõtte on muu seas ka p.k.ü. „Estonia“ 7-me kaupluste sisseseadete valmistanud ja loodab kaupmeeste ja töösturite nõudeid täielikult rahuldada. L.

Keemilise tööstuse o/ü. „Kosmolit“ on oma 1923/24 tegevusaasta kahjuga Emk. 82,7 tuh. lõpetanud. Äriseis 30. sept. 1924 a. Emk. 2.583,1 tuh. Põhikapitaal Emk. 1.850,0.

Põlula tööstuse ühisus on oma läinud tegevusaasta puhtakasuga Emk. 36,7 tuh. lõpetanud. Äriseis 31. det. 1924. a. Emk. 638,5 tuh.

Võru linatööstuse ühisus on oma 1923/24 tegevusaasta puhtakasuga Emk. 133,4 tuh. lõpetanud. Äriseis 31. aug. 1924. a. Emk. 35.896,3 tuh. Tähtsamate arvete seis oli (tuh. Emk): kassa ja jooksvad arved pankades - 1.063,6, debitorid - 642,3, tooresained, valmisaadused ja küttematerjalid - 1.797,4, liikumata varandus - 10.907,6, liikuv varandus - 21.130,7, põhikapitaal - 10.010,0, kreditorid ja vekslid - 25.320,9.

Uued aktsiaseltsid ja osaühisused.

O/ü. „Taara Film“. Tegevusala: teatri- ja kinokunsti edendamine, näitekunsti edustamine asutuste, filmikodade, -tehaste ja kinoteatrite asutamine ja pidamine ning kinotööstuse tarvete ja saaduste, samuti filmide ja filmi demonstreerimise sisseseadete muretsemine ja kauplemine Eestis kui ka väljamaal. Asutajad: Jaan Otter, Eduard Kurs ja Karl Kuusik. Põhikapitaal: Mk. 5.000.000, mis jagatud 100 osat. ä Mk. 50.000.-. („R.T.“ nr. 41/42-1925. a.).

Ärikalender.

26. märtsil.

Ametnikkude panga aasta-peakoosolek kell 7 õhtul Lennuki tä. (V. Arehna) nr. 11.

27. märtsil.

A.s. „Näituse“ korriline peakoosolek kell 6 p.l. Vabrikantide Ühisuse ruumes, Tallinnas, V. Viru t. 12. Tallinna Aktsia-Panga aktsionäride korriline-peakoosolek kell 6 õhtul, panga ruumes, Vene tä. 8.

28. märtsil.

Tööstus-kaubanduslise aktsiaseltsi k/m. „Jaan Maim'u“ aktsionäride korriline peakoosolek kell 10 homm. Tartus, Vabriku tä. 1-3. Jõhvi õllevabriku aktsiaseltsi korriline aasta-peakoosolek kell 6 p. l. S. Kloostri tä. 12. Tartu Panga aktsionäride korriline peakoosolek kell 6 p. l. Tartu Panga ruumes, Tartus.

29. märtsil.

Vaiga Panga korriline peakoosolek kell 3 p. l. panga ruumes, Vabaduse tä. 6.

30. märtsil.

Balti Kaubandus-Tööstuspanga aktsionäride peakoosolek kell 5 p. l. Pikk tä. 11. O/ü. „Havana“ korriline aasta-peakoosolek kell 3 p. l. juhatuse ruumes, Tallinnas, Piri tä. 6-b.

31. märtsil.

Hiiu-Kärda kalevivabriku ühisuse „K. & E. Ungern-Sternberg“ osaomanikkude korriline peakoosolek kell 11 p. Tallinnas, ühisuse juhatuse ruumes, S. Tatari tä. 21-b. O/ü. „A. Fleming ja Ko.“ korriline peakoosolek kell 2 p. l. osaühisuse ruumes, Tallinnas, Munga tä. nr. 5. Eesti Tehnikalise Järeelvalve Seltsi korriline peakoosolek kell 4 p. l. väikses Borse saalis, Tallinnas, Pikk t. 17. O/ü. „Veritas“ korriline peakoosolek kell 6 õhtul, Dunkri tä. nr. 4, osaühisuse ruumes.

Uued seadused ja määrused.

Määrus nisuterade tollita sisseveo kohta ümbertöötamiseks kodumaa veskites ja jahude eksporteerimiseks. Käesoleva määruse põhjal võib iga 100 kg. (brutto) nisujahu eest, mis Eestis valmistatud ja Eestist välja veetud, ühe aasta jooksul, välja-veo päevast arvates, tollita sisse vedada 160 kg. (brutto või netto) nisuteri. Eesti tehas, kes soovib tähendatud hõlbustust kasutada, peab oma nisujahu partiid väljamaale saates läbilaskvale tolliametile üldises tolliseadustikus ettenähtud korras revideerimiseks üles andma ja sealjuures ülesande kirjas palvet avaldama, et tolliamet temale tunnustuse välja annaks nisuterade tollita sissevedamise kohta.

(„R. T.“ nr. 41/42 – 1925. a.)

Rahaministri määrus E. Hüpoteegipanga 1925. a. aprillikuu tähtajaga maksude ja kupongide asjus. Rahaministri poolt 26. mail 1925. a. kinnitatud E. Hüpoteegi panga „iseäraliste laenuitingimiste“ § 2 põhjal („R. T.“ nr. 135/136 – 1923. a.) kõrgendatakse nimetatud panga juhatusel ja kontrollnõukogu ettepanekul 5. märts. 1925. a., 10% võrra esialgseid maksusid Eesti markades: Eesti Hüpoteegi panga laenuvõtjatele – 1925. a. aprillikuu tähtajaga maksude tasumisel ja Eesti Hüpoteegi pangale – sama tähtajaga kupongide tasumisel.

(„R. T.“ nr. 41/42 – 1925. a.)

Riigikassa teadaanne. Riigikassa teatab, et alates 15. märts. 1925. a. antakse müügile ja tempelmaksustamiseks uued 100-margalised Eesti vabariigi tempelmargid, rahaministri poolt kinnitatud kujul. Tempelmargi joonistus on trükitud rohelise ja kaitsevõrk kollase värviga; keskjoonistuses on jälgiitud Tallinna linnavapi kujutust – viienurgelisel kilbil kolm lövi. Kilpi ümbritsevad taimornamentilised joonistused. Kilbi sisemised kontuurjooned ja kolm lövikujutust on trükitud sinise värviga. („R. T.“ 41/42–25. a.)

Isiklikud teated.

Abieluvaranduse lahutamise lepingud.

Jaani Alender ja Alide Alender, sünd. Sork; August Palm ja Salme Palm, sünd. Siigon.

(„R. T.“ nr. 45/46.)

Kaubalaadimised riigi raudteel.

Üksikutele nädalatel on meie era-kokkuvõtte järele riigi laiaroopalisel raudteedel kaupu laaditud järgmisel määral (vagunid):

Teravilja ja	22–28 jaan.	29. jaan.	5–11. veebr.	12–18. veebr.	19–25. veebr.	26. veebr.
Jahu . . .	184	81	58	87	58	106
Kartulid . . .	32	41	42	27	19	34
Elus loomi . . .	46	40	70	63	54	47
Linu ja takku . . .	64	39	34	31	21	19
Põletispuid . . .	254	543	534	258	190	428
Muud metsa-						
materjali . . .	145	150	18	166	209	325
Põlevkivi . . .	89	82	57	152	122	47
Turvast . . .	54	49	48	31	27	49
Tsementi . . .	48	10	11	4	11	58
Lupja . . .	1	—	—	7	1	1
Muud erakaupa	898	928	904	925	784	968
Kokku . . .	1616	1609	1823	1756	1496	2082
Raudtee veod	298	928	248	202	143	174
Kokku laadit.	1865	1835	2071	1958	1639	2256

Tallinna laiaroopalise raudtee kaubajaama (kõikidesse kauba vastuvõtte punktidesse) on samade

aegade jooksul sisemaalt sisse tulnud (arvesse on võetud ainult vagunisadeadused):

Teravilja ja	5–11 veebr.	12–18 veebr.	19–25 veebr.	26 veebr.	4 märts.	5–11 märts.	12–18 märts.
Jahu . . .	4	3	6	3	2	6	6
Kartulid . . .	23	28	20	35	13	2	2
Põletispuid . . .	374	410	150	219	189	226	226
Metsamaterj. . .	66	111	130	210	178	336	336
Linu ja takku . . .	37	24	20	12	14	11	11
Põlevkivi . . .	81	84	75	55	41	51	51
Turvast . . .	45	57	34	43	26	20	20
Muud erakaubad	247	229	146	243	176	186	186
Kokku . . .	496	711	858	820	639	838	838

Õiendus: „Eesti Majanduses“ nr. 11, lk. 169, I veerul VI real ülevalt kirjutatud – 4.479.282,80 mk., tuleb lugeda tuhandetes.

Turu ülevaated.

Rahaturg.

Tsirkulatsioon ja selle kate. Eesti panga poolt peetud andmetel olid üldtsirkulatsioonis 1925. aasta esimestes kuudes järgmised nädal-kõikumised:

1. jaanuaril	3.562,7 milj. mrk.
7. „	3.443,6 „
15. „	3.516,6 „
23. „	3.507,4 „
1. veebruaril	3.465,0 „
7. „	3.436,0 „
15. „	3.553,5 „
23. „	3.510,5 „
1. märtsil	3.486,7 „
7. „	3.448,3 „
15. „	3.536,2 „

Tsirkulatsiooni kate, mis aasta lõpus kiirelt tõusma hakkas suureneb praeguse Eesti panga välisvaluuta vabade tagavarade suurenemisega. Nii oli kullakate

30. nov. 1924.	1.130,8 milj. mk. ehk	32,2 ^{0/0}
31. det. „	1.302,9 „	36,5 ^{0/0}
31. jaan. 1925.	1.181,7 „	34,1 ^{0/0}
28. veebr. „	1.268,0 „	36,3 ^{0/0}

Nii on meie tsirkulatsiooni kullakate juba 30. oktoobrist saadik üle 30^{0/0}, mis esimeseks nõudmiseks läinud suviste raskuste ajal üles seati, seega varsti poolaastaf.

Katteks kuuluvad varad on väga piinliku hoolega valitud ja selleks kuuluvad ainult kuld ja stabiilsed välisrahade vabad tagavarad. Kui aga arvata katte hulka ka kindlad väljamaal maksetavad vekslid välisvaluutas, siis ulataks meie kullakatte protsent ammugi üle 40^{0/0}.

Eesti panga äriseis.

Miljonites markades.

Aktiva	14. III. 1925.	7. III. 1925.	28. II. 1925.	31. I. 1924.	29. II. 1924.
Kassa . . .	743,5	833,7	795,8	826,3	1.005,2
Kuld, hoitusum-					
mad väljam.					
ja välisvaluuta					
kassa, millest					
maha arvatud					
väliskohustu-					
sed. . . .	899,4	877,1	844,7	764,0	874,4

Sell. „Loro“ debet	125,3	125,4	120,1	125,3	261,6
Välisvaluuta					
vekslid . . .	277,9	282,1	289,3	307,1	314,0
Diskont. veksleid	1.523,5	1.483,5	1.495,1	1.461,1	1.632,0
Mitmes. kindlus-					
tatud laenud	3.979,7	3.956,8	3.947,2	3.889,1	3.459,9
Sellest akkred.					
ja gar. laenud	618,9	587,6	568,0	554,3	858,8

Passiva.

Kapital ja taga-					
vara kapitalid	398,0	398,0	398,0	396,4	325,0
Pangatähed . . .	2.250,0	2.250,0	2.250,0	2.250,0	2.250,0
Hoiusummad	3.996,2	4.040,9	3.983,9	3.896,4	3.611,0
Sellest riigikassa					
hoiusemud	2.623,9	2.680,3	2.641,8	2.474,6	2.040,4
Akkreditiivid ja					
garantiid . . .	502,4	468,4	452,1	440,7	855,4

Eesti panga arveteseisus märtsi esimesel poolel paistab silma veebruaris alanud välisvaluuta juurevool panga reservidesse: kahe nädala jooksul 55 miljoni marka. Võrreldes 31 jaanuariga osutub välisvaluuta kasv 136 miljoni peale.

Kassa kahanes palga maksmise tõttu 90 milj. marga tõttu nagu see teistel kuudelgi.

	Kuu algul.	7-dal.	14-dal.
	miljon markades.		
Veebruaris . . .	826	855	734
Märtsis.	796	834	743

Kassa muudatus avaldus kohe ka tsirkulatsioonis: liikvel oleva raha kogusumma tõusis 3.486,7 milj. mk. pealt 28. veebruaril 3.536,2 milj. m. peale 14. märtsil.

Laenu arvetes suurenesid konto-korrent-laenu 32,4 miljoni, diskonteeritud veksleid 28,4 milj. marga võrra 3979,6 milj. margaga 1.523,5 miljoni peale.

kuna välisvaluuta veksleid kahanesid 11,2 miljoni margaga 277,9 milj. peale. Akkreditiivid ja garantiid tõusid 567,9 milj. pealt 618,9 miljoni marga peale.

Hoiusummad olid tähtsusega muudatunud: esimese nädala jooksul tõusid kogu hoiusummad 3.983,9 milj. pealt 4.040,9 ja teise nädala jooksul kahanesid tagasi 3.996,2 milj. mk. peale. Liikumine sündis peaaesjalikult riigikassa arvetel.

Senised tunnused rahaturul lubavad oletada naelsterlingi pariteedile jõudmist varemalt kui loodeti: teatakse kinnitada et see juba aprillis sünnib. Viimased nädalad osutavad naelsterlingi uut paranemist peale diskonto protsendi tõstmist: 1. märtsil - 4.7649; 12-dal 4.7725 ja 19.III. 4.7825, vahepeal koguni 16-dal 4.7892 olles; vastavalt tõusnud naela hind välisbörseidel: Stockholmis 17 675-17.718 ja 17.735. New-Yorgis 4,7675-4,7737 ja 4,7797. Helsingis 189,25-189,50 ja 189,90. Moskvas 921 ja 925.

Tuntav paranemise tendents on Skandinaavia rahadel: Rootsi kroon kerkis Londoni börsel 1. veebr. 17,78, 1. märtsil 17.675 ja 19. märtsil 17,73, Daani kroon 26,81-26.705 - 26,38. Ka langes dollar Stockholmis samadel tähtpäevadel 3,711 - 3.7105 - 3,71.

Prantsuse frank ja Itaalia liir, mis usalduse kriisi tõttu langesid, suutsid end viimasel nädalal stabiilsena hoida. Seda Prantsusmaal peale esiministri üleskutset, et „Prantsusmaa on ajuliselt kitsikusse sattunud riik jõukal maal“, missugune tõelikult ka Prantsusmaa on. Itaalia vaid ei arene ei majanduslikult ega poliitiliselt kuigi soodsalt, mis ka liiri kahtlevas liikumises avaldub.

Eesti mark näitab Praagas sealse krooni paranemisega ühes dollariga vähest langust: Emk. 9 pealt 8 ja dollar 3395-3394.

Viimased välisbörsede kursid *).

	London			Stockholm			Helsingi			New-York		
	1924 a.		1925. a.	1924 a.		1925. a.	1924 a.		1925. a.	1924 a.		1925. a.
	19. III	12. III	19. III	19. III	12. III	19. III	21. III	12. III	19. III	19. III	12. III	19. III
Naelsterling . . .	-	-	-	16 31	17.718	17.735	171.85	189.50	189.90	4.2837	4.7737	4.7797
Dollar	4.2929	4.7725	4.7825	3.7975	3.710	3.71	59.97	39.70	39.70	-	-	-
Prantsuse frank . .	84.50	92.35	92.40	19.35	19.11	19.175	208	205	207	-	-	-
Helveetsia frank . .	-	-	-	65.50	71.475	71.525	-	-	-	-	-	-
Rootsi kroon . . .	16.28	17.70	17.73	-	-	-	10.535	10.70	10.70	-	-	-
Soome mark	190.00	189.50	190.00	9.50	9.345	9.346	-	-	-	Praaga		
Daani kroon	27.415	26.61	26.38	59.70	66.85	67.25	626.-	714	720			
Hollandi gulden . .	11.605	11.953	11.97	139.80	148.25	148.22	14.855	15.87	15.87	1924 a.	1925. a.	
Eesti mark	-	-	-	-	-	-	10.60	10.70	10.70	18 III	11 III	18 III
Kuld per unts . . .	96/-	86/8	86/8	-	-	-	-	-	-	9	9	8

Eesti mark Berliinis 10. märtsil 1925. a. - 1.128
 17. „ „ - 1.118
 „ „ Londonis 6. märtsil „ - 1.800 mk. üks £.
 „ „ 13. „ „ - 1.810 „ „ „

*) London noteerib kurse: £ 1 nii mitu vastava maa rahaüksust. Mujal on noteerimisviis nagu Tallinnas s. t. kurs näitab ühe naelsterlingi ja dollari hinda oma maa rahaüksustes ja kõikide teiste valuutade hinda 100 üksuse eest.

Tähtsamate en gros kaupade hinnad, mis läinud nädalal kauba börsel koteerimise komisjoni poolt koteeriti.

Jahud: nisu, pehme, kõrgem			Norra Sloe		
Ameerika sort.	pd.	810—840	Liha, sea, I. sort	pd.	1720—1800
sõre Ameerika	"	850—	looma, I. sort	"	1160—1260
"J. Puchk" ja Pojad" suurveski			Pekk, eksport. I s.		
saadused. Hinnad arvatud 50			Heinad, aasa	pd.	—
klg. eest ühes valge puuvillase			vaginiviisi		
kotiga:			Õlikoogid, linaseemne		330—
Patent rukkipüül	50 kg.	2000	" palmi	"	—
Manna	"	2900	" päevalille	"	—330
Sõre saiajahu	"	2725	" soja	"	—370
" 20 n. kottides	pd.	910	Nisukliid	"	255—265
Eesti parem saiajahu	50 kg.	2675	Rukkikliid.		
" < 20 n. kottides	pd.	910	Puuvilla riie, Bjas, D. I.	ars.	48,25—54
"Kalev"	50 kg.	2525	Mitkal, ekstra		34,50—41,25
"Kungla"	50 kg.	2425	Lina, Liivi R.	pd.	2600—
"Sampo"	"	2300	Petersi	"	2900—3000
A/S. Rotermanni tehaste jahud:			Tartu	"	2700—2750
nisu, pehme, ...	pd.	760—880	Lina, Võru	pd.	2800—2850
" sõre	"	900—920	Lina seemned, õli 87¼% basis fr. Tall.		—
" pehmed, teised sordid	"	880—900	külvi 98%	pd.	—650
I sort	"	500—	Takud, Codilla I.	"	—
Rukki jahud.	"	450—470	II.	"	—
" püül	"	600—630	Kivisüsi, auru Yorkshire 2k. pest.	"	54—56
Nisu, Vene	"	—	" Newcastle	"	52—53
Rukis Eesti	"	—	" sepa	"	60—62
" Vene, ...	"	—	Koks, valu	"	85—90
" Ameerika	"	435	" gaasi	"	85—
Kaerad, toidu, Eesti	"	280—295	Põlevkivi, I. sort	"	10
seemne, Vene	"	—	Põlevkivi, II. sort	"	7,50
Odrad, Õlle	"	390—395	III.	"	5
Erned, rohelised, Eesti	"	—	Raud, sordi	"	270—290
" Hollandi	"	680—700	" talad (T)	"	280—300
Riis, Burma II.	"	700—710	" vits	"	410—430
Kartulid, eksport fob Tallinn	"	95—100	" raud plekk	"	370—535
piirituse	"	—75	" tsingitud	"	720—760
Kartuli tärklis „Superieur“	"	—675	Teras Inglis	"	—
Piim, pudelites	ltr.	19	Saksa	"	—
Või, meierei, eksport	n.	145—150	" nikkel	"	—
Või siseturk	"	—	" vedru	"	480—490
Margariin, väljamaa	"	49—60	" tööriistade	"	1200—1400
Juust, koh Schveitsi. Kodumaa	pd.	2900—3000	" talla	"	—
Kaseiin	"	500—650	Malm	"	170—200
Munad, eksport I. s. (sinine tpl.)	"	13—14	Inglistina	"	10500—11000
II. s.	"	12—	Seatina	"	—1400
Kakao, Inglis	pd.	2300—2400	Vask, plekk punane	"	4000—4300
Ameerika	"	—1600	" valge	"	3700—4200
Hollandi	"	—2600	Tsink-plekk	"	1600—1640
Kohvi, Rio Santos	"	5400—5800	Masinaõli, Vene, Nobel No. 6	"	650—670
Kohvi, Kesk Ameerika sordid	"	6000—7400	" Ameerika	"	560—620
Mexiko	"	—	" solaar	"	—
Tee, lahtine Pekoe broken, Java	"	—	" Autolien	"	725—950
" Orange Pekoe, Java	"	7200—7600	" Ameerika vacuum	"	1400—1500
" " Tsellon	"	7600—8000	" auto	"	—
" " Moning, Hiina	"	4800—5000	Tsilindriõli, Vene	"	—
Suhkur peenike valge, Saksamaa	"	795—800	" Ameerika harilik aur 280 ^o	"	670—680
" Java	"	—	" ülekuumanud 320 ^o	"	1020—1035
" Poola	"	—	Põlevkivi õli	"	180—240
" Czechoslovaakia	"	815—820	" pigi	"	250—
Siirup, kartuli, B 42 ^o	"	785	Nafta, Vene	"	260—
" " B 38 ^o	"	—	" Ameerika	"	200—210
" " Glucose	"	785	Petrooleum, Vene	"	280—290
Sool, lahtine Saksa	"	52—54	" Ameerika	"	230—290
" Hispania	"	—50	Bensiin, Vene	"	600—640
" Vene	"	—54	" Ameerika	"	—
Heeringad Yarmouth, Matties tühn	tühn	4600—5000	Piiritus, eksport. (excl. vaat) fob	ltr.	—
" " Matfulls	"	4900—5100	Pesusooda	pd.	210—240
" " Shotti, Matties	"	5400—6000	Seebikivi 72¾%, Inglis	"	560—610
" " Matfulls	"	5800—6000	Parafiin 102—110 ^o	"	—
			" 120 ^o —134 ^o	"	—

Parkimise ekstrakt	—
Väavel, öie 98%	—
Värvid, nigrosin vees sulav, välj. pd. 9200—10.000	
„ tsinkvalge Saksa . . . . . pd. 1500—1680	
„ tinavalge Englise . . . . . „ 1800—1900	
„ ooker Prants. . . . . „ 310—450	
Väetisained, salpeeter, Norra (k. 6 pd.)	—
„ Chile	410
„ Superfosf. E. T. K. must kukk (k. 6 pd.) 18—20% fr. Tallinn.	670—
„ Thomasjahu k.100kg. 17-18% k.	590—
„ Väavelhapu ammoniak	2750
„ Lubja lämmastik 18%	1850
„ Kaalisool, 30% kott 6 pd. frkojaam	670—
„ „ 40%	880—
„ Kainiit 12% lahtine, ... pd.	—
„ Vosvoriit, Eesti 6%	—
Paber, rotatsiooni	440
Tsement, Portland, Port-Kunda pütt 10 pd. 10 naela . . . . . pätt	830
Tsement, Portland, Aseri	770
Kriit, toores . . . . . pd.	—
„ pestud . . . . . „ 125—130	
Asfalt . . . . . „ 150	
Tõrv, kivi . . . . . „ —	
„ puu kodumaa . . . . . „ —	
Lubi . . . . . „ 38—40	
Gips, tükkides frko Isborsk	25
„ jahvatatud toores	35
„ krohvimise, ilma kottideta	45—70
Teliskivid, I. sort, tuhat, fr. Tall.	6500
Silikat D/B/B/	—
Puumaterjalid, saetud	—
Eesti Strd I, II ja III s. frko Tal.	—
„ IV s.	—
„ propsid; 7x7	—
„ liiprid	—
Põletispuud, sega 20% okaski, k. sld.	—
Nahk, talla, Eesti kodumaa tooresnahaast valmistud . pd. I s.	5400—5600
Nahk, talla, Ameer. tooresn. valmist. . . . . I sort	6400—7000
Nahk, talla, Ameer. tooresn. valmist. . . . . II sort	—
Toores nahk väiksed ja suured	—
Tuletikud, origin. kast (500 pakki)	—7300

Prahid :

Lina	
Tallinn — Stettin . . . . . tonn sh.	20/—
„ — Ghent . . . . . „	25—35/—
„ — Dundee . . . . . „	—
„ — Belfast . . . . . „	—
Takud + 0%	
Puumaterjalid D/B/B/ Standard	
Tallinn — London . . . . . sh.	—
„ — E. C. C. P. (Ingl. Idarand)	—
„ — Antwerpen	—
„ — Southampton	—
„ — Manchester	—
„ — Amsterdam	—
„ — Dundie . . . . . sh.	—
Sõgakaup	
Tallinn — Stettin . . . . . tonn sh. 10—35/ +	[+25% talve juurde maks]
„ — London	—
„ — Stockholm, ... Rk. 10—35	—
Või	
Tallinn — Stettin . . . . . tünn sh. 1/6	—
Kärtulid	
Tallinn — Stockholm . . . . . tonn	—

Tallinna börs kursisedel

		16. III.	18. III.	20. III.
1 dollar	O.	372,—	372,—	372,—
	M.	375,—	375,—	375,—
	T.	—	—	—
1 naelsterling	O.	1782	1780	1779
	M.	1797	1795	1794
	T.	—	—	—
100 Saksa riigimarka	O.	8.850	8.850	8850
	M.	8.950	8.950	8950
	T.	—	—	—
100 Soome mrk.	O.	937	937	937
	M.	946	946	946
	T.	—	—	—
100 Rootsi kr.	O.	10.000	10.000	10.000
	M.	10.125	10.125	10.125
	T.	—	—	—
100 Daani krooni	O.	6675	6700	6735
	M.	6775	6800	6835
	T.	—	—	—
100 Prantsuse frk.	O.	1920	1920	1920
	M.	1960	1960	1960
	T.	—	—	—
100 Holl. gulden.	O.	14.900	14.900	14.900
	M.	15.125	15.125	15.125
	T.	—	—	—
100 Latti	O.	7150	7150	7150
	M.	7250	7250	7250
	T.	—	—	—
100 Czechosl. kr.	O.	1085	1085	1085
	M.	1125	1125	1125
	T.	—	—	—
1 Eesti kroon	O.	—	—	—
	M.	—	—	—
	T.	100	100	100
100 Itaalia liiri	O.	1500	1500	1500
	M.	1550	1550	1550
	T.	—	—	—
100 Norra krooni	O.	5675	5675	5725
	M.	5775	5775	5825
	T.	—	—	—
100 Belgia franki	O.	1880	1880	1880
	M.	1920	1920	1920
	T.	—	—	—
100 Helveetsifr.	O.	7150	7150	7150
	M.	7250	7250	7250
	T.	—	—	—
1 Tschervonets	O.	1825	1825	1825
	M.	1940	1940	1940
	T.	—	—	—
1 Austria shilling	O.	52,50	—	52,50
	M.	53,50	—	53,—
	T.	—	—	—
1000 Ungari kr.	O.	5,05	5,05	5,05
	M.	5,30	5,30	5,30
	T.	—	—	—

A.-S. EESTI LAENU PANK

palub seltsi aktsionäride ilmuda tehispäev, 7. aprillil 1925. a. kell 6 p. l. Tallinna panga ruumides, Suure Karja uul. Nr. 18., peetavale

korralisele peakoosolekule.

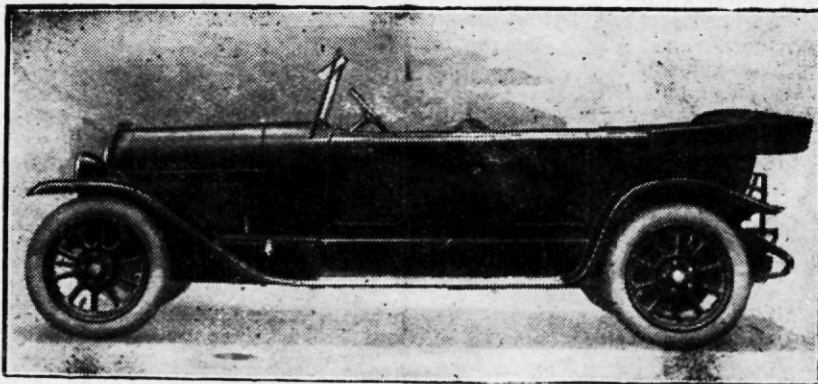
Päevakord:

1. Koosoleku juhataja ja protokolli kirjutaja valimine
2. 1924. a. aruanne ühes mahaehituse aruandega.
3. 1924 a. puhtakasu jaotamine.
4. 1925. a. celarve.
5. Valimised.
6. Mitmesugused läbirääkimised.

Aktsionärid, kes sellest peakoosolekust osa võtta soovivad, on põhikirja § 51 järele kohustatud oma aktsiaid panga juhatusele ehk panga jaoskondadele kuni 24. märtsini 1925. a., see päev kaasa arvatud, hoiule andma, kuni koosoleku lõpuni. Aktsiate asemel võib sisse anda pankade poolt väljaantud tunnistusi selle kohta, et need aktsiad on kas hoiule ehk pandiks võetud; nendes tunnistustes tuleb ära tähendada aktsiate numbrid ja et neid aktsiaid enne koosoleku lõppu välja ei anta. Koosolekust osavõtmise õiguse saamiseks ei ole nimeliste aktsiate omanikkudel vaja aktsiaid ette näidata. (Põhikiri § 51.)

Kui selleks päevaks põhikirja § 54 järele nõutud kvoorumi kokku ei tule, siis peetakse teistkordne peakoosolek panga ruumides 21. aprillil 1925. a. kell 6 p. l. sellesama päevakorra järele.

Juhatus.

Tuntud Ameerika **CHEVROLET** ja **OAKLAND** ning Itaalia **FIAT** vabrikute sõidu-, veo- ja omnibus automobille igas suuruses, soovitab mõõdukate hindadega ja lahedate maksutingimistega

HANS VINNAL, Tallinn

Suur Tatari tänav nr. 1, kõnetraadid: 3-42 ja 3-72

„FIAT“, „OAKLAND“ ja „CHEVROLET“ vabrikute ainuesitaja